

СЛОВО ДО ПОБОЖНИХ ХРИСТІЯН

Гриць Осипович:

В революційні лави!

ВИДАННЯ ЗУПРО

I.

В числі 2. «Українського Революціонера» появилася стаття під наголовком «Українці в польській армії». В ній представлено, що Українці не можуть уважати Польщу за ніщо іншого, як лиш за розбишацького найздника й насильника. Страшні податки, якими Польща обложила наші села, платить наш народ власне на піддержання Польщі, її армії, поліції та цілої зграї пажерливих нелюдяних урядовців.

Всякий протест намагаються ляхи придусити жорстоким поліцейським терором, масовими арештами, вязничними тортурами. Польські тюрми переповнені тисячами наших мучеників засуджених здебільша вже на смерть без суду — через само перебування в жахливих ляцьких тюрмах-гробницях. Землю нашу, зрошену потом і кровю наших селян, що почerez цілі століття робили на тій землі панщину, а відтак знову 80 літ майже за дурно, цю землю польський окупант віддає своїм поселенцям-мазурам і військовим осадникам, що вважають себе за панів над нами і для нашого чоловіка іншої назви не мають, як «бидло», «кабан» і т. п.

Наші школи польонізують ляхи у безсоромний спосіб. Спольонізували вже не лиш львівський університет, не лише тих кілька наших середніх шкіл, але ще й зі сільської, все-народньої школи викидають нашу матірну мову, наше рідне українське слово на вулицю, на брук! Та вже крайнім на-

сильством являється факт, що польський грабіжник шороку забирає нам майже сто тисяч наших здорових моторних хлопців до свого війська, де над ними тільки збиткується. Він і задумує з тих наших людей зробити оборонців тієї злодійської держави та її бандитських »порядків«! Ляхи вчать їх, як стріляти та мордувати українське населення, якщо воно повстало проти звірського польського гнету. забули тільки одно — що цю науку можна випробувати також на ляцькій шкурі.

Важкими ударами судьби за останні роки наш нарід зістав прибитий та приголомшений, наша інтелігенція стала залякана, велика частина нашої молоді байдужня на народні скорби і на народне пониження. А наш кат того лише й хоче! Поширює проміж нами зневіру, попираючи щедрою рукою всіляких слабодухів, народніх відступників і отвертих зрадників. Сотки наших народніх мучеників, замордованих підло ляцькою рукою, розстріляних польськими судами, ще не пімщені. Кривавий образ їх пошматованих, замучених тіл стоїть день і ніч перед очима нашої душі та закликає нас до відплати, до пімсти, до бою!

Одначе ляхня сильна своїми гарматами, сильна своїми штиками, зграями посіпак і поліції. До отвертого всенароднього повстання станути нам уже тепер годі, бо є ясним, що отвертий революційний зрив, отверте повстання затопленоб у морі нашої крови.

Поневолені народи мають укриті жала, якими непомітно та проте смертельно разити можуть своїх лютих ворогів.

Перше таке жало — це поведення українського вояка в польському мундурі підчас мира. Вже в часі мира оден завзятий революціонер може зробити польській армії великі шкоди. Найбільшу увагу звертати треба на склади муніції. Можна чейже перед відходом з варті вкинути до магазину

таку тліючу шмату, яка щойно за годину чи дві викликалаб огонь та експлозію. Власне в році 1926 висадили Чехи в той спосіб оден великий мадярський склад муніції і тим обезброїли Мадярів на яких 3—5 років. Те само відноситься рівнож до складів зброї та мундурів.

Огонь — це наш найліпший союзник у боротьбі з ляхьким наїздником. Дуже важним є також псувати ляхам зручно при кожній нагоді їх зброю та воєнне знаряддя, передовсім гармати, літаки та скоростріли. Річ очевидна, що коли є лиш до того нагода, треба всі важніші відомости про військо, його розміщення, кількість муніції і т. п. доносити противникам Польщі. Зраджувати гнобителя — це святий обов'язок кожного патріота! Так учив колись ляхів найбільший польський поет Міцкевич, тої його науки мусимо держатись і ми. Рівночасно треба вести освідомлюючу роботу поміж товаришами недолі та поучувати кожного з них з окрема.

Але вчіть його рівнож, щоби він своєю злостью не чванився, щоби не »пискував«, але щоби свою жадобу відплати і помсти затаїв глибоко на серця дні та щоби при найближчій нагоді — не язиком, а ділом! — відплатив свою зневагу на польських магазинах, мундурах, зброї і т. п. Бо й щож лекшого, як зіпсувати якусь пружину при гарматі, при літаку, або при військовому авті?

Ще більшим жалом проти Польщі є друге жало, а саме, поведення Українців у польському війську в часі війни.

Війна дає кожному воякови просто тисячі можливостей шкодити тій армії, в якій він служить. Транспорти муніції можна ще лекше висаджувати у воздух, ніж підчас мира. Також куди лекше псувати літаки, гармати, скоростріли, танки (т. зв. чолгі) і т. п.

Однак найбільше затреним жалом проти ляхні підчас веденої нею війни буде жало третє — то є дезерція, по можности масова, на сторону її противника. Того способу

вживали підчас останньої війни Чехи і то з надзвичайно добрими наслідками. Вони в цей спосіб зорганізували великі легіони, які стали основою утворення їхньої держави. Не будь тих чеських легіонів, не булоб нині чехословацької держави.

Хто дезертирує з ляхського війська, нехай передовсім наробить ляхам якнайбільше шкоди і якнайбільше воєнного матеріалу забере на другу сторону. І так, забрати треба не лише власний кріс (карабін), але по можності все, що тільки вдасться захопити, приміром: скоростріл, коні, газові маски то що. Не в виключеним перейти на другу сторону навіть з гарматою, якщо при її обслузі є бодай 2—3 Українців. Тоді польську частину обслуги робиться раз на все нешкідливою, а з гарматами переходиться на другу сторону. Подібним до дезерції способом є віддання себе противникови в полон. Тоді робиться нешкідливими польських офіцерів та під-офіцерів, а до кріса прив'язується білу хустину на знак піддання. Найліпші до цього нагоди, це наступ противника, або панічний відступ ляхів. Очевидно і в полоні заразже треба старатися зорганізувати власний легіон. Однак заки буде нагода здезертирувати або віддати себе в полон, можна й стоячи в рядах польського війська наробити йому в часі війни дуже багато шкоди. І може ті шкоди робити кожний жовнір з окрема, на власну руку. Підпал магазинів муніції, складів харчу, псування скорострілів, гармат, літаків, танків та навіть грузових автомобілів, як рівнож переривання польових телефонів повинно бути на деннім порядку. Лише проворно і тихо-ша!

Чималі шкоди може робити вояк також у часі самого бою. Передовсім він не повинен ніколи стріляти на »врога«, а ціляти завсіди понад його голови. Треба іменно тямити про це, що в часі найближчої війни Польщі, чи то з Литвою чи з Радянськими Республіками, тисячі наших братів будуть стояти в арміях ворожих Польщі. А хочби так у якійсь

битві і не було, то не забуваймо, що вороги нашого гнобителя є нашими союзниками! І тому український вояк у польській армії повинен з правила стріляти лише Богови у вікна, а ніколи на противників Польщі, тобто на наших союзників. Таке стріляння лежить ще в особистому інтересі кожного вояка, бо він при тому не мусить вихилитися надто зі стрілецького окопу і непотрібно наражувати своє життя.

Є ще один дуже позитивний спосіб ужиття кріса в часі бою, особливо в моменті масового огню — спрямувати його дуло проти найбільших ляхських сарж і найбільше звівських підофіцерів. Нічого лекшого, як це зробити підчас бойової суматохи. Ніхто прецінь не в силі ствердити, з чийої люфи вилетіла смертоносна куля, коли тисячі одночасно стрілять!

Про такий плян, або довершений вже факт не треба нікому говорити! Навіть найблищому приятелеві. Бо він, на муках, хто знає, чи видержить і чи не виявить усього. Навпаки, треба вдавати великого «службісту» і відгрозуватися що змога «ворогові». А в серці носити треба велику радість і роздумувати над тим, якби то наробити ляхні ще більше шкоди.

При тій нагоді зазначимо, що найблища війна буде виглядати цілком інакше, як всі дотеперішні. Буде це війна техніки і хемії. Головну ролю відігравати будуть у ній літаки, танки, панцирні авта і тільки в польсько-радянській війні ще подекуди кіннота. Щоби ослабити останню нищити треба при кожній нагоді сідла, а склади сіна й вівса палити. Що до літаків, танків і авт, то — як відомо — порушує їх бензина. Тому на нищення складів і транспортів бензини слід звертати особливу увагу!

Ослаблювати польську армію скрізь і завсіди — це перший святий обов'язок кожного Українця, на якого накинута ненависний та огидливий мундур польського вояка.

II.

Війна Польщі зі сусідами в найблищій будуччині є правдоподібна, але не доконечна. Ситуація політична в Європі, повстання нових союзів, а розв'язування старих є на порядку деннім і тому не можна справи освободження Рідного Краю опирати лише на можливості недалекої війни. Визвольна боротьба мусить тревати безпереривно, і в часі мира і в часі війни. В часі мира мусить свідомий український революціонер свою енергію ще подвоїти, бо тоді суспільність дуже легко попадає у сон, тратить охоту до праці і віру в перемогу слушної справи.

Український революціонер, борець за свободу Рідного Краю і местник кривд свого народу не сміє засипляти, не сміє безчинно закладати рук, але мусить безнастанно працювати над пропагандою революційної думки, над організацією нових революційних сил та над способами ослаблення і нищення ворога.

Першим обов'язком українського революціонера є пропаганда революційної думки проти польської держави. Устна пропаганда має очевидно першорядне значіння, але вона може принести бажану користь лише тоді, коли буде ведена з відповідною обережністю. Перший крок у ній, це поширювання «Українського Революціонера». Не конче мусить він йти з рук до рук — він може бути зручно підкинений, вложений непомітно в чужу книжку, пальто, актову торбу і т. п. По кількох днях можна буде з розмови з дотичною особою переконатися, який вплив цей часопис на неї зробив, чи він її переконав і чи та особа надається на активного революціонера. Очевидна річ, що також існування симпатиків революції це дуже важна річ, але й вони мусять бути діяльні. До них належить збирання фондів на революційну діяльність, переховування переслідуваних, всяке посередництво, збирання інформацій і т. п.

Коли йде про те, щоби позискати когось на активного революціонера, то сама розмова з ним, хочби й на протязі кількох годин — не вистарчає. Треба розвідатися наперед про ту людину як найточніше. Перш за все: 1. який це характер? Це в перше услів'я, бо лише з людьми' характерними і під кожним оглядом чесними можна вести революційну роботу! Відтак розпитайте й переконайтеся: 2. чи ця людина вмів задержати тайну? 3. чи відважна й на все готова? і чи в даній хвилі не подаласяби перед ляцким судом? Не менш важним є знати: 4. чи вона запивається? — Алькоголь це найбільший ворог всякої конспіративної роботи! Бережіться рішучо алькоголіків у революційній організації! Ніхто не любить так чванитися, як підчемеричена людина. Знають про це поліцейники усіх держав і вони підходять до таких людей, як слід — із чаркою, та при тій чарці видобувають усі відомости.

Що до самої форми революційної організації, то слід подати слідуюче:

Чим ostrійша має бути революційна боротьба, тим цупкійшою мусить бути її організація. При організованні такої безоглядної боротьби треба завсіди тямити про те, що чим більше людей приймається до організації, тим легше дістатися до неї людям зі слабим характером, непевним, а навіть провокаторам чи донощикам.

Революційна боротьба проти Польщі це не забавка, але боротьба тяжка й безоглядна з жертвами майна, особистої свободи й життя. В інтересі цієї боротьби є, щоби ті жертви обмежувалися до найконечніших. Тому, коли йде про організацію бового революційного гуртка, то чим вузший цей гурток, тим довше позістане він невідкритий ворогом і тим довше треватиме його робота. Найлучша форма така, коли зорганізованих є більше груп по три чи пять осіб, котрі однак про своє існування взаїмно нічого не знають, так, що лиш одна людина, головний провідник,

знає про ці групи. Колиб його навіть зловлено, то цілої стоячої під ним організації не виловлять. Само собою розуміється, що й він мусить бути готовий до самогубства, коли бачить, що подла ляхня тортурами вимусити хоче від него зраду його тайни. Одначе його ув'язнення, чи навіть смерть не може пошкодити революційній роботі, якщо кожна трійка чи п'ятка старатиметься на свій лад дальше шкودити ворогови.

В такому положенні, як наше, важною є не велика революційна організація, яка вже самим своїм об'ємом наражена булаб на скоре «всипання», але навпаки, чим менша група, тим краща буде її робота. А ще важніше — не ждїть аж Вас хтось зорганізує! Організуйте себе самі!!!

Коли повстануть сотки, чи хочби тільки десятки стихійних революційних груп, зв'язаних лише одною ідеєю та особою провідника, то це вийде лише на користь нашої визвольної боротьби. Очевидно, ті групи мусять бути якнайбільше діяльні і також на власну руку виконувати революційні акти. Ті акти найуспішніше можуть бути виконані малими гуртами та одиницями. Колиб тисячі революціонерів на власну руку нищили ляхське державне майно й карали польських урядовців, то не довго вдержалосяби польське панування над нами! Бож чи не сором для нас, що такі Кайдани й Лабяки ще й досі не зістали покарані так, як на це вповні заслужили?! Де була, що робила тоді ВО (Військова Організація)?! А де поділися наші местники тепер? Аджеж таких злочинців навіть в Америці можна відшукати, не то десь у Познані, на Помор'ю чи у Варшаві!

Крім поліційних функціонерів пильну увагу треба звертати на польських суддів, що головним чином винуваті у довгих слідчих арештах наших людей. Чи не сором для нас, що начальник окружного суду в Чорткові, Стравінські, що з такою насолодою кермував розстрілом наших най-

кращих революціонерів, ще досі опоганює собою нашу рідну землю?! Він же і видав присуд на них і кожної хвили готов до нового злочинства.

Впрочім, головні напрямки революційної роботи будуть завсіди подавані в «Українським Революціонері». Вони однак не можуть вдаватися в подробиці революційної роботи. Треба самому сумлінно роздумувати над тим, кого найперше покарати і яким ступенем кари.

Не треба думати, що лише великі діла революційні є потрібні, а до малих не варто братися. Навпаки, всі ляхи на нашій землі повинні жити в постійному страху перед актами революційної справедливости. А дрібні саме діла поширять страх серед банди ляхських наїздників і сподівання, що буде ще гірше. До того потрібно горячої жадоби відплати і пару добрих каменюк. Тому ще раз: кого не стати на виконання найвищої революційної кари, нехай не тратить часу й береться до виконування дрібних революційних діл. Але коли в тебе є більше завзяття і більше відваги, то берися до більших, важніших актів, а при відповідній проворности вдасться тобі все.

III.

Услівям успіху революційної праці є тайна і мовчанка. Довгий язик це найбільший ворог всякої революційної організації! Про це слід пам'ятати кожному, хто береться до революційної роботи.

Задержи, друже, Твою тайну в серці та радій ослабленям і страхом наших гнобителів! Будь переконаний, що твоя робота на дармо не піде, але найде навіть наслідників. Та чи знайде, чи ні, ти дбай передовсім про те, щоби ти сам її робив, щоби ти сам на ворогах мстив нашу зне-

вагу та неволю! Змагайся з ляцьким наїздником на кожному кроці, вали спорохнявілу ляцьку тюрму народів де можеш і як тільки зможеш, в гурті з кількома товаришами, чи хочби тільки одинцем!

Але тайна передовсім. При революційній роботі небезпечна є навіть власна родина, тому й своїм рідним не завсіди можна довірятися. Мамуня може напудитись, тата возьме страх за твою «карієру», сестричка або братчик не видержать і виговоряться зі всім «довірочно» перед своїми товаришами чи товаришками і справа піде «довірочно» в курс, аж дійде до ляцької поліції.... Тому не робить дома навіть найменших натяків про свою роботу!

Власне з уваги на тайну, на затертя всіх слідів треба вистерігатися всяких записок, дневників чи переписки, в яких булиб хочби й найменші сліди вашої революційної діяльності. Про важні свої переживання будете тямити без записок, той напишете колись, як вже Україна буде вільна, спомини про них. Не забувайте, що поліційники мають великий досвід і з найменшої записки можуть дуже добре скористати. Не думайте, що ви розумні, а вони дурні. Навпаки, в таких справах вони мають великий досвід, а ви — звичайно — не маєте жадного. Також «хитрі» укривання записок у підшевках, печках, ніжках від столів, канапах, під дошками й таких інших місцях на ніщо не придадуться, бо поліційники вже давно знають про такі способи. А як знайдуть, та ще розпізнають ваше письмо, то й заперечування не допоможуть. Добра революційна організація може допускати лише устне порозуміння, а лист або телеграма (умовленими словами) допустимі є тільки в крайній небезпеці і то на треті руки, коли знайдеться такий цілком довірений симпатик.

Впрочім, всякі тайні азбуки є для вправного поліційника дуже легкі до розшифрування; тай лист писаний ними вже тим самим кидає велике підозріння на адресата. Це

відноситься рівнож до т. зв. симпатичних чорнил. Вовнні розвідчі відділи поробили в тій області підчас останньої війни великі відкриття, з яких користав тепер поліція. Тому, коли вже необхідно порозумітися письмом, то треба робити це заздалегідь умовленими словами чи навіть реченнями.

При такій революційній роботі, при якій можуть залишитися сліди (відтиски) пальців треба завсіді вживати рукавичок, бо при момочі дактильоскопії можна дуже легко відкрити справника. Взагалі, при роботі треба бути скрізь уважним і, в разі потреби, послугуватися всіма можливими хитрощами.

Всякі провокації судьби в роді: »Овва! мені і так вдасться!« — це непростиме дитинство, цілком недопустиме у справжній революційній роботі.

Досі говорили ми про діяльність одиниці, але в такі революційні акти, яких ні одиниця, ані навіть трійка чи п'ятка виконати не годна, хоч це вже цілком виїмковий випадок. При помочі п'ятки можна виконати вже навіть дуже важний акт, прим.: плянові лови на провокатора, шпідця чи іншого шкідника. Часом треба однак до революційного акту, до т. зв. нальоту і більше людей. Тоді мусить бути зроблений вибір з поміж найвідважнійших і найпевніших хлопців. Мусить бути також заздалегідь усталене поведення кожного учасника в часі та після виконання рев. акту. Але все те має бути в пам'яті, а не в записках чи переписці.

В якій властиво ціли робить поліція домашні ревізії? Вона робить це тому, що числить на брак обережності революціонерів, на це, що вони чогось не доглянуть і лишать у хаті, чи таки при собі. От, приміром, дрібну записку.

І поліція лише у старих революційних горобців не знайде нічого, а в молодців звичайно знаходить. Так згинув у Львові 1919 року молодий Фолис лише через свої власні записки. Тому добре є в кожній революційній організації

переводити несподівані взаємні ревізії, як помешкання, так особи. — »Товаришу, покажи мені в тій хвили, що маєш при собі, я готов те само також на твоє бажання зробити«. В той спосіб можна буде повідкривати нераз навіть дуже компромітуючі письма чи записки, яких дотичні товариші не запримітили, або залишили у своїй легкодушности.

Слід звернути також увагу на те, що й те буде підозрілим, коли поліція взагалі ніяких записок ні листів не знайде. Значить, цей чоловік зробив у себе »чистку«, тобто почувасться до якоїсь вини. Тому добре буде залишити записник, але тільки з буденними нотатками (витрати на харч, одяг, черевики, оцінка прочитаних книжок і т. п.), як також листи від родини і таке інше.

А тепер дещо про поведення на випадок арештування. Тут першою засадою є: »Знать не знаю, ведать не ведаю«, як кажуть Москалі. Заперечування це перша підстава оборони! Не ви маєте давати ворогові матеріяли проти себе, але нехай ворог потрудиться сам і хай сам збере їх проти вас. Очевидно, не можна заперечувати фактів цілком ясних, які дуже легко перевірити, як приміром, чи ви були на Великдень в селі у родичів? Десятки людей вас бачило, тож і перечити нема потреби. Бути — був, але ще з того не виходить, що то я стріляв на провокатора, який саме тоді згинув.

Не забудьте прочитати книжку »Дурні діти«, де між іншим представлено, як поліційник вмавляє в ув'язненого, що вже всі його товариші призналися, отже хай і він признається, а за те, як молодому й недосвідченому, буде вимірена мала кара, або таки взагалі не буде караний. Є це відома поліцейська штучка уживана нераз навіть суддями. Трапляється, що в тій цілі вони навіть фальшують мнимі зізнання товаришів на письмі! При допомозі буцімто »співчуваючого тону« може такий поліційний лис привести арештованого до признання, тобто до самогубства.

Впрочім, коли не заперечування, то »не памятаю«. І справді, чи є можливим, щоби чоловік памятав і міг памя-тати про кожную дрібницю у своїм житті, про це, серед яких обставин вона лучилася, або о котрій годині?

Люде недосвідчені у карних справах дуже легко дають ловитися на »годину« і хоча майже неможливо є подати точної пори якоїсь дрібної пригоди — беруться легкодушно до її означування. Поміж обжалуваними з простолюддя, можна на питання: а коли то було? може о сімей вечір? — почути і таку відповідь: »Та най вже буде о сімей«. — Однак інтелігентний чоловік такої відповіді давати не може і не сміє, і не сміє такими глупими відповідями всипувати себе тоді, колиб вистарчило »не памятаю«.

Очевидно, що не лиш не можна »всипувати« своїх товаришів, але взагалі наводити якінебудь імена. Таке на-ведення може причинитися до нових арештів та до держання людей в тюрмі »на польські спосуб«, рік і більше. Не за-буваймо, що маємо до діла з ворогом понад всяку міру подлим і безоглядним!

Книжка »Дурні діти« навчить вас також, що і в тюрмі треба бути осторожним в розмовах. Ляхи насилають нераз до тюрми своїх провокаторів, щоби в цей спосіб розвідатись про в'язнів і про тих, що ще на свободі. Досвідченого рево-люціонера на таку полову не зловить!

Що до поведення в самій тюрмі, то перша річ: не тратити доброго настрою. Віра в перемогу нашої справи хай тебе друже ободрює і вдержує при рівновазі духа. Памятай, що більш як сто літ наш народ і пальцем не кивнув, щоби себе визволити зі зброєю в руках з неволі! А за той час Італійці, Мадяри, Греки, Ірляндці та інші боролися і тисячі жертв клали на жертівнику Батьківщини. Чи ж ми тепер можемо так легко та за кільканайцять літ (коли числити від повстання нашого першого легіону УСС) вибитись на сво-боду? Але й на це не забуваймо, що Чехам вдалося це

властиво за два роки. І нам може вдасться скорше, як самі думаємо, але мусимо бути активні і приготовані на кожну нову зміну ситуації.

Македонців є лиш півтора мільона, а увага світа є завжди звернена на них. Бо вони безупинно боряться. А ми не забуваймо, що нас є 25 разів більше як Македонців. Ми не сміємо мовчати, бо у світовій історії бачать і чують лише того, хто борється за своє право!

IV.

Дуже важним є питання, чи годиться вживати революційних засобів і проти своїх? — Отже тут треба бути дуже сумлінним і осторожним і на власну руку поступати не годиться. Взагалі можна сказати, що революційних кар — від лагідної до найострійшої — можна вживати лише проти здецидованих народніх зрадників в роді Даниловичів, Стовпюків, Ількових і т. п.

Що однак проти запродавців і явних зрадників є доконечне, це не сміє бути ужите супроти інших Українців, хочби вони належали до цілком іншої партії, як ми. Але наші партійні діячі повинні тямити, що ні одної партійної програми не можна перевести в життя, остаючи на далі під ляцьким чоботом. Не піддурюймо себе ніякими хоробливими фантазіями! Ніколи ляхи нічого добровільно не уступлять. Муринська мораль »то цалкем цо іннего« — перейшла в їх кров і кість, а колиби про людське око опустили щось в одному місці, то рівночасно десять разів більше заберуть у другому. Тому залишім партійні спори на пятий чи десятий день по побіді, а тепер нехай одна свята мета остане перед нами: Геть ляха з нашої землі!

Хвиля, коли це пишемо є того рода, що конфлікт Польщі з Радянським Союзом є можливий. Маршал Піл-

судські лагодиться заграбити Литву, Білорусь та Велику Україну по Дніпро. Побіда Пілсудського означалаби поворот польських і московських дідичів на правобережну Україну, залив її польськими урядовцями й осадниками та, очевидно, відобрання тої панської землі, що її від революції посідають наші селяне. Разом із польськими панами пішлаб туди польська ксьондзівська стічня, щоб так, як на Холмщині й на Волині, грабити наші церкви. Бувби це для нас величезний національний погром, якого хіба тільки задурманені Варшавою петлюрівці не хотять зрозуміти.

Лише рішуча революційна боротьба може нас і наших братів спасти від тих гадючих лядських намірів. Тому не тратьте ні одної хвилини і не ждiть! Не ждiть аж вас хтось зорганізує! Організуйте себе самі!

І не ждучи не знать на що й на кого, беріться негайно до революційного діла. Революція — це річ заразлива. Коли лиш в однім місці розпочне діяльність одна незломна революційна трійка, то будьте певні, що небавом за її приміром повстане більше. А коли не трійка і не п'ятка, то ти сам друже, що ці слова читаєш, приготов і доверши революційне діло одно і друге, а будь певний, що ляхам ціла армія заговірників привидиться.

Недавно чув я від нашої націоналістичної молоді: »Бо то знаєте, комуністи мають і Леніна, і Бухаріна, і других своїх письменників, а ми кого маємо«?

А когож тут до біса ще потрібно? То Шевченко і Франко хіба не вистарчають?! І кривава історія України теж ні?!

Правда, її ляхи й москалі фалшували та фалшують, як їм це потрібно, але час булоб пізнати її не пропускаючи »ніже тії коми«! — Кому однак не має змоги читати великих томів, то хай вивчить бодай Будзиновського »Йшли діди на муки«; цеж таке палке і переконуюче!

А вкінці, польські убивства в р. 1918 і 1919, замордування оо. Підляшецького, Ніжанківського, Галібея, секретаря Мартинця і соток інших, закатовання Бесарабової в тюрмі, криваві доразові суди — то це все за мало промовляє до вашого серця? І вам треба аж книжок, щоби вас »переконати«, що ви маєте передовсім вигнати ворога з Рідного Краю, що маєте око за око, рана за рану мститися на нім криваво?!

На віщож іще ждати? на кого і на що сподіватися? Чи на нові вибори до сойму, де наші послі навіть ангольськими словами не випросять у ляцьких бандитів волі для свого народу? Чи ждати нам аж якийсь незнаний »хтось« прийде і визволить нас із неволі? Півтора мільона Македонців не жде, не сподіється ніяких чудес, а бореться і звертає тим увагу цілого світу на недолю своєї Батьківщини. Пора вже, велика пора і нам ставати в революційні лави!

Безпосередно по перевороті Пілсудского напав на ляхів жируючих на наших землях білий страх і вони над міру вже стали тоді солодкими. Вони чогось то сподівалися, вони ждали заслуженого погрому! Але перецінили наші сили, наш революційний вогонь: ми не доросли були до хвилі; вона знову застала нас неприготованими!

І чи так по віки вічні має бути? Чи завсіди маємо волочитися в хвості історичних подій, а ніколи не додержувати їм кроку? Чи не сором нам жити і тинятися оттак безчинно на тій окривавленій землі? Де заповіт нашого Кобзаря, що закликав нас порвати кайдани і вражою кров'ю окропити волю? Два покоління слухали того поклику з кайданами на руках, третє зірвалося рвати й зупинилося в половині дороги. Невжеж так малоб остати? — Відповідь на це мусить бути тільки одна: — Ні! Вже досить тої ганьби, досить того сорому, що ми останній з останніх народів йдемо до боротьби за свою власну волю.

І таку відповідь треба дати не словами, а революційними ділами. Без них не має національної революції, без них не може бути сповнена наша завітня мрія про національне розкріпощення.

Ми тут подали начерк, як ті діла виконувати і підчас мира і підчас війни.

Можуть бути різні комбінації революційної боротьби, а само життя, сама революційна практика покаже, який спосіб у даній хвилі є найвідповідніший. Одно є певне, що без революційної боротьби, в легальний спосіб, на підставі всяких буцімто »реальних« комбінацій — ми свободи не виборемо.

Кайдани не опадуть з наших рук самі від себе, треба їх розбивати на лобах наших гнобителів.

Мало, дуже мало хто з Поляків сказав коли небудь правду, але таки найбільшу правду сказав їх »поет зради« Адам Міцкевич. А тою правдою є:

»Земста, земста на вргоа !

З боґем, а хоцьби мімо боґа !«

СИМ ПОВІДИШ !

